

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

ZAKLJUČNA STROKOVNA NALOGA VISOKE POSLOVNE ŠOLE
SLOVENIJA IN SISTEM
MEDNARODNEGA RAZVOJNEGA SODELOVANJA

ŠPELA KOCJAN

IZJAVA

Študentka Špela Kocjan izjavljam, da sem avtorica te zaključne strokovne naloge, ki sem jo napisala pod mentorstvom asistentke mag. Sonje Šlander Wostner , in da dovolim njeno objavo na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne 31. 3. 2009-03-30

Podpis: _____

KAZALO

UVOD	1
1 MEDNARODNO RAZVOJNO SODELOVANJE	1
1.1 Opredelevitev in definicija mednarodnega razvojnega sodelovanja oz. uradne razvojne pomoči.....	2
1.2 Oblike uradne razvojne pomoči	3
1.3 Klasifikacija uradne razvojne pomoči	3
1.3.1 Kanali usmerjanja pomoči	3
1.3.2 Delitev razvojne pomoči po namenih	4
2 UMESTITEV IN FINANCIRANJE MEDNARODNEGA RAZVOJNEGA SODELOVANJA V MEDNARODNIH INSTITUCIJAH	5
2.1 Organizacija združenih narodov	5
2.1.1 Delovanje in financiranje	5
2.1.2 Razvojni cilji tisočletja.....	5
2.1.3 Financiranje	6
2.2 Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj	6
2.2.1 Delovanje	6
2.2.2 Financiranje	6
2.3 Mednarodno razvojno sodelovanje na ravni Evropske unije	7
2.3.1 Delovanje	7
2.3.2 Financiranje	8
3 REPUBLIKA SLOVENIJA IN MEDNARODNO RAZVOJNO SODELOVANJE	10
3.1 Zgodovina Slovenije v mednarodnem razvojnem sodelovanju.....	10
3.2 Pravna podlaga mednarodnega razvojnega sodelovanja Republike Slovenije	10
3.3 Cilji in namen mednarodnega razvojnega sodelovanja Republike Slovenije.....	11
3.4 Oblike uradne razvojne pomoči Republike Slovenije.....	11
3.4.1 Multilateralna pomoč	11
3.4.2 Bilateralna pomoč	11
3.4.3 Humanitarna in postkonfliktna pomoč.....	12
3.5 Financiranje razvojne pomoči RS	13
3.6 Geografska prednostna področja RS in dejavniki njihovega izbora.....	14
3.7 Vsebinsko-tematsko prednostne naloge mednarodnega razvojnega sodelovanja RS.....	15
3.8 Izvajalci slovenske mednarodne razvojne politike.....	16
3.9 Vloga nevladnih organizacij v mednarodnem razvojnem sodelovanju RS	16
4 OCENE IN KRITIKE MEDNARODNEGA RAZVOJNEGA SODELOVANJA REPUBLIKE SLOVENIJE.....	17
4.1 Odnos vlade do mednarodnega razvojnega sodelovanja.....	17
4.2 Problem pretirane decentralizacije	18

4.3	Problem zbiranja in kakovosti statističnih podatkov o uradni razvojni pomoči	18
4.4	Problem omejenega števila kakovostnih kadrov	19
	SKLEP	20
	LITERATURA IN VIRI	21

KAZALO SLIK

Slika 1: Geografska usmerjenost humanitarne pomoči RS v letu 2006, v EUR	13
Slika 2: Geografska usmerjenost pomoči RS v letu 2006, v deležih	15

KAZALO TABEL

Tabela 1: Obseg neto URP držav članic DAC po donatorjih pomoči v obdobju 2001 – 2007 (v mio USD, tekoče cene).....	7
Tabela 2: URP iz držav EU 25 v letih 2004 – 2006, v mio EUR in odstotkih od BND	9
Tabela 3: Osnovni scenarij; obseg uradne razvojne pomoči za obdobje 2008 do 2015	14
Tabela 4: Osnovni scenarij; predvidena struktura uradne razvojne pomoči v milijonih evrov	14

UVOD

Poleti leta 2006 in 2007 sem kot prostovoljka delala v afriški državi Angola. V razvojni organizaciji Inicativ Angola, kjer sem delovala, sem se začela zanimati za njeno delovanje in organiziranost, kar me je privedlo do sistema ureditve mednarodnega razvojnega sodelovanja. To področje pa vključuje tudi mojo smer študija mednarodnega poslovanja, v povezavi s katerim sem želela izdelati zaključno strokovno nalogo.

Problematika mednarodnega razvojnega sodelovanja sega na širšo svetovno raven, saj odgovornost za reševanje nerazvitega sveta ni zgolj moralna dolžnost bogatejših, ampak je od njega odvisna dobrobit celotnega človeštva. »V odsotnosti korenitejšega napredka bo rast prebivalstva vodila v še večjo revščino, ki pa ne bo predstavljala težav samo za države v razvoju, temveč utegne resno ogroziti stabilnost razvitega sveta.« (Mavko, 2006, str. 1)

Diplomska naloga je razdeljena na štiri poglavja, v katerih bom skušala predstaviti umestitev in pomen mednarodnega razvojnega sodelovanja evropske in svetovne ravni s poudarkom njegove ureditve v Sloveniji, ki je šele leta 2004 uradno prešla od prejemnice k donatorki uradne razvojne pomoči.

V prvem poglavju bom predstavila opredelitev pojma mednarodnega razvojnega sodelovanja in uradne razvojne pomoči, umestitev in namen mednarodnega razvojnega sodelovanja na svetovni ravni ter obliko in klasifikacijo uradne razvojne pomoči po različnih merilih.

V drugem poglavju je podana umestitev in financiranje mednarodnega razvojnega sodelovanja na mednarodni ravni, preko vodilnih organizacij s tega področja, ki določajo glavne smernice in temelje vsem ostalim državam.

Tretje poglavje govori o sistemu mednarodnega razvojnega sodelovanja Slovenije. Posamezna poglavja obravnavajo zgodovino, pravno podlago, cilje, oblike, financiranje, prednostna področja in naloge, izvajalce slovenske razvojne politike ter nazadnje še vlogo nevladnih razvojnih organizacij v sistemu mednarodnega razvojnega sodelovanja Slovenije.

V zadnjem poglavju pa je predstavljen kritičen pogled na slovensko delovanje mednarodnega razvojnega sodelovanja. Opredeljeni so glavni problemi in rešitve, ki so jih predlagali strokovnjaki s področja mednarodnega razvojnega sodelovanja.

1 MEDNARODNO RAZVOJNO SODELOVANJE

Mednarodno razvojno sodelovanje (v nadaljevanju MRS) je pomemben sestavni del delovanja razvitih držav v mednarodni skupnosti (Mrak & Bučar & Kamnar, 2007, str. 50). Slednja že desetletja skuša s podeljevanjem uradne razvojne pomoči (v nadaljevanju URP) zmanjšati razkorak med razvitimi in nerazvitimi državami (Laporšek, 2008, str. 12). Tako skuša izkoristiti procese globalizacije za blaginjo vsega človeštva ter omogočiti bolj enakomerno porazdelitev

prednosti, ki jih globalizacija prinaša. Zato je MRS prav gotovo pomemben, če ne najpomembnejši mehanizem delovanja razvitih držav v mednarodni skupnosti (Starc-Žagar, 2008, str. 10). Vendar pogosto obstaja nevarnost, da države v njej vidijo zgolj inštrument zunanje politike, ki jim omogoča dosegati njihove politične in gospodarske cilje, izgubi pa se njen prvotni namen. Zato nam veliko širši pogled na MRS predstavljajo Milenijski razvojni cilji, ki vsebujejo načela oz. zaveze, ki poleg finančnega vidika vključujejo veliko širšo raven pomoči, ki temelji predvsem na trajnostnem doseganju zastavljenih načel in ciljev odpravljanja revščine, trajnostnega razvoja, izboljšanja zdravstvenih razmer, okoljske trajnosti in druge cilje, ki so si jih leta 2000 zadali voditelji 189 držav članic Organizacije združenih narodov (v nadaljevanju OZN) in se zavezali za njihovo uresničitev do leta 2015 (Africa and the Millennium Development Goals, 2007).

1.1 Opredelitev in definicija mednarodnega razvojnega sodelovanja oz. uradne razvojne pomoči

MRS je pojem, ki je po zakonu o mednarodnem razvojnem sodelovanju Slovenije opredeljen kot URP (angl. Official Development Assistance – ODA). Sama bom z izrazom »mednarodno razvojno sodelovanje« označevala predvsem vse tiste aktivnosti, ki širše vključujejo delovanje na področju razvojnega sodelovanja (npr. Milenijski razvojni cilji, tehnična pomoč itd.) med državami in institucijami. S pojmom »uradna razvojna pomoč« pa bom označevala predvsem finančni vidik dodeljevanja pomoči.

V literaturi nemalokrat, kljub ogromnemu obsegu podeljene URP in pomembnosti MRS za delovanje mednarodne skupnosti ter držav v razvoju (v nadaljevanju DVR), zasledimo nedoslednosti pri opredeljevanju le-te. Nekateri avtorji pri opredelitvi uporabljajo pojem gospodarska pomoč, drugi zunanja pomoč, tretji govorijo o mednarodni pomoči, spet nekateri pa o razvojnem sodelovanju oziroma partnerstvu (Laporšek, 2008, str. 12). Da bi se izognili teoretičnim razhajanjem in težavam pri opredeljevanju URP, države sledijo konceptu, ki temelji na metodoloških usmeritvah in standardih, ki jih je vzpostavila Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj (angl. Organisation for Economic Cooperation and Development – v nadaljevanju OECD). OECD-jeva opredelitev in klasifikacija URP ter njegova metodologija za ugotavljanje finančnih in drugih tokov na tem področju so danes v svetu, s tem pa tudi v državah EU, sprejete kot tisti metodološki okvir, ki ga mora vzeti za svojega vsaka država, ki vzpostavlja oziroma razvija svoj nacionalni sistem na tem področju (Mrak et al., 2007, str. 50).

URP predstavlja del uradnih razvojnih financ (angl. official development finance – ODF), s katerimi merimo pritok javnih sredstev v DVR (Mavko, 2006, str. 5). URP vključuje koncesijske kredite iz javnih virov (angl. Official Concessional Loans), nepovratna sredstva iz teh virov (angl. Official Grants) in ostale javne razvojne finance (angl. other ODF). Nadalje pa so ti tokovi razdeljeni še glede na to, ali pritekajo sredstva iz multilateralnih oziroma iz bilateralnih virov (Mrak 2002, str 555). Primarni namen kategorije »ostalih javnih razvojnih financ« pa ni nujno razvojen, njihova stopnja finančne pomoči je lahko tudi nižja od 25 % (Mavko, 2006, str. 6). OECD je razvila posebno metodologijo, temelječo na tako imenovani »stopnji darila« (angl.

Grant element), s pomočjo katere se izračunava obseg URP, ki jo odobravajo posamezne države. Najvišjo stopnjo darila, 100, ima nepovratna finančna pomoč, medtem ko ima komercialni kredit stopnjo darila 0. Višina stopnje darila za konkreten kredit se izračunava na osnovi podatkov o roku odplačila kredita, o obdobju mirovanja pred začetkom odplačevanja glavnice in o višini obrestne mere. Daljša, ko sta rok odplačila in obdobje mirovanja, ter nižja, kot je obrestna mera, višjo stopnjo darila ima kredit. Da bi se nek kredit uvrstil v skupino URP, mora imeti stopnjo darila najmanj 25. Če pa je izračunana stopnja nižja, se kredit opredeli kot kredit, odobren po komercialnih pogojih (Mrak, 2002, str. 555).

1.2 Oblike uradne razvojne pomoči

Glavna instrumenta URP sta dva: donacija, ki je dana v obliki direktne finančne pomoči ali v obliki dobrine, česar država prejemnica donatorici ni dolžna povrniti, in posojilo, ki pa je, za razliko od tržnih posojil, dano po koncesijskih pogojih in ga je država prejemnica dolžna povrniti (Starc Žagar, 2008, str. 15). Poleg čistih finančnih tokov URP vsebuje tudi tehnično sodelovanje. To pomeni prenos znanja ter tehnične pomoči v obliki podpore svetovalcev, strokovnjakov, tehnikov, učiteljev ipd. Tehnično sodelovanje pomembno podpira procese reform v DVR, kjer je zaradi odsotnosti kvalificiranega domačega kadra mednarodni finančni transfer smiselno dopolniti s tehnično pomočjo. URP tudi ne vsebuje donacij ali posojil za vojaške namene (Mavko, 2006, str. 6).

1.3 Klasifikacija uradne razvojne pomoči

URP je mogoče klasificirati po različnih merilih. V nadaljevanju je delitev URP predstavljena po kanalih usmerjanja pomoči kot multilateralna in bilateralna razvojna pomoč ter po namenih kot humanitarna pomoč in pomoč v ožjem smislu.

1.3.1 Kanali usmerjanja pomoči

a) Multilateralna razvojna pomoč

V multilateralno URP se uvrščajo tisti prispevki mednarodnim institucijam, kjer se institucija v celoti ali pretežno ukvarja z razvojem. Prispevek mora biti namenjen instituciji, katere članice so države, ali pa skladu, ki ga taka institucija upravlja. Prispevki v institucijah pa se morajo uporabljati tako, da izgubijo svojo nacionalno identiteto in s tem postanejo sestavni del sredstev institucije ali države prejemnice (Mrak et al., 2007, str. 52).

V nekoliko operativnejšem smislu je multilateralno pomoč smiselno razdeliti na institucionalno in programsko multilateralno pomoč. Institucionalno multilateralno pomoč sestavljajo vplačila v kapital in redne operacije mednarodnih organizacij. V državah članicah EU največji del tovrstne pomoči zajemajo vplačila v proračun EU in Evropski razvojni sklad (angl. European Development Found – EDF), namenjena URP. V to podskupino se uvrščajo tudi vplačila v kapital mednarodnih finančnih institucij ter različne članarine. Programsko multilateralno pomoč pa sestavljajo vsi preostali transferji, s katerimi država običajno podpira programe in specializirane sklade posamezne mednarodne institucije (Mrak et al., 2007, str. 52).

Ključna prednost multilateralne oblike pomoči je njena domnevna politična neodvisnost, razvita in specializirana baza znanja s področja razvojnih projektov, dolgoletne izkušnje donatorja ter ekonomija obsega in večja učinkovitost, do katere pride ob združevanju prispevkov posameznih držav članic (Mavko, 2006, str. 9). Vendar je potrebno izpostaviti dejstvo, da so domneve o politični neodvisnosti multilateralne pomoči pogosto brez osnove, saj lahko mednarodni značaj multilateralnih institucij služi tudi kot krinka nacionalnim zunanjepolitičnim interesom (Kampuš, 2008, str. 19).

b) Dvostranska – bilateralna razvojna pomoč

Dvostranska URP vključuje vse tiste transakcije, ki jih država donatorica usmeri v državo prejemnico neposredno. V to obliko pomoči se vključujejo tudi transakcije z nacionalnimi in mednarodnimi nevladnimi organizacijam ter druge z razvojem povezane transakcije kot npr. subvencioniranje obresti, spodbujanje razvojne zavesti, reorganizacija ali odpis dolga in administrativni stroški (Mrak et al., 2007, str. 52). Ključnega pomena pri bilateralni pomoči je možnost nadzora nad porabo sredstev, saj imajo države diskrecijo odločanja o obsegu danih sredstev, njihovem namenu (geografskem in sektorskem), pogojih porabe, poročanju o porabi ter drugih relevantnih elementih (Mavko, 2006, str. 8).

Prednosti bilateralne pomoči so vzpostavitev neposrednega in tesnejšega odnosa med donatorico in prejemnico, učinkovitejša tehnična pomoč ter izgradnja institucij in zaupanja. Države donatorice pri izboru držav prejemnic pomoči upoštevajo kulturne, zgodovinske in jezikovne vezi, s čimer prispevajo k učinkovitejši identifikaciji dejanskih potreb DVR in k doseganju boljših rezultatov programov pomoči. Ena od prednosti bilateralne pomoči je tudi prisotnost predstavnikov države donatorice na terenu, kar zagotavlja boljši pregled nad porabo sredstev (Laporšek, 2008, str. 14). Omenjene prednosti bilateralne pomoči pa na drugi strani omejujejo raznoliki motivi držav donatoric (politični, strateški, gospodarski) in dejstvo, da se donatorice poslužujejo koncepta t.i. vezane pomoči (angl. tied aid), ko država donatorica kakorkoli pogojuje črpanje sredstev. Pogojevanje takšne vrste se največkrat izvaja z vezavo na dobavitelja ali z vezavo na namen porabe (Kampuš, 2008, str. 19).

1.3.2 Delitev razvojne pomoči po namenih

a) Humanitarna oziroma pokonfliktna pomoč

Gre za pomoč, ki se daje ob naravnih in drugih nesrečah ali oboroženem spopadu oziroma v nujnih primerih takih razsežnosti, ki jih prizadeto območje oziroma država ne more sama obvladovati. Izključni namen humanitarne pomoči je preprečiti oziroma olajšati človeško trpljenje, zato je tovrstna pomoč nediskriminatorna in ne sledi zunanjepolitičnim ciljem dajalk pomoči. Ta skupina pomoči pa zajema tudi pokonfliktno pomoč, s katero se financirajo dejavnosti, ki omogočajo učinkovit prehod k razvojni pomoči, ki je po svoji naravi dolgoročnejša (Ministrstvo za zunanje zadeve, 2005, str. 22).

b) Razvojna pomoč v ožjem smislu

Gre za pomoč iz uradnih virov financiranja in je namenjena krepitvi razvojne zmogljivosti države prejemnice pomoči. Po klasifikaciji OECD-ja tovrstna pomoč predstavlja sektorsko pomoč, ki je usmerjena v državo prejemnico v obliki projektne pomoči na področju socialne infrastrukture, gospodarske infrastrukture ali produkcijskih sektorjev, multisektorsko, programsko in horizontalno pomoč, ki se uporablja za splošne razvojne namene v državi prejemnici, pomoč v obliki odpisa dolgov, podporo nevladnim organizacijam in podporo za administrativne stroške (Mrak et al., 2007, str. 53).

2 UMESTITEV IN FINANCIRANJE MEDNARODNEGA RAZVOJNEGA SODELOVANJA V MEDNARODNIH INSTITUCIJAH

V tem poglavju bom opisala osnove delovanja mednarodnih institucij na področju MRS ter strukturo financiranja URP, namenjene državam v razvoju. Finančne podatke bom skušala predstaviti po klasifikaciji URP, ki sem jo predstavila v prvem poglavju.

2.1 Organizacija združenih narodov

2.1.1 Delovanje in financiranje

OZN je najpomembnejša mednarodna vladna organizacija. Njeno delovanje posega na različna področja, kot so varnost, socialno-ekonomski razvoj, človekove pravice, humanitarne dejavnosti, razvoj mednarodnega prava. Reševanje varnostnih problemov pa sodi med njene primarne dejavnosti, katere vloga temelji na načelu kolektivne varnosti, ki naj bi zagotovila, da bo vsaka država, ki bi ogrožala mir ali izvajala agresivno dejanje, izpostavljena različnim kolektivnim ukrepom in tudi vojaškim akcijam vseh ostalih držav. Danes OZN, kljub svojemu velikemu pomenu bolj odraža, kot pa oblikuje procese v mednarodni politiki, v kateri delujejo suverene države, možnosti nadnacionalnih struktur, da vplivajo na njihove odločitve pa so omejene (Organizacija združenih narodov, 2007).

2.1.2 Razvojni cilji tisočletja

Razvojni cilji tisočletja (angl. Millennium Development Goals) so množica uradno določenih svetovnih problemov, predlaganih rešitev in pokazateljev napredka. Sprejeli so jih voditelji 189 držav na zasedanju Generalne skupščine OZN leta 2000 hkrati z Deklaracijo tisočletja (angl. Millennium Declaration) (Wikipedia, Razvojni cilji novega tisočletja). Obvezali so se k oblikovanju pravic za razvojno resničnost vseh in k osvobajanju celotnega človeštva iz pomanjkanja. Priznali so, da mora biti napredek trajnostne gospodarske rasti osredotočen na revne, s človekovimi pravicami v središču. Cilj izpovedi je izčrpen pristop in oblikovanje usklajene strategije, ki bi reševala veliko težav tega področja. Deklaracija se obvezuje prepoloviti število ljudi, ki živijo z manj kot 1 dolarjem na dan do leta 2015. Vključuje pa tudi izoblikovanje rešitev za izkoreninjenje skrajne revščine in lakote, izboljšanje zdravja in zmanjšanje umrljivosti zaradi pomanjkljive prehrane in zdravstvene oskrbe, boj proti boleznim, kot so HIV/AIDS, malarija in druge. Vzpostaviti želi večjo enakopravnost med spoloma in

prispevati k večjemu opolnomočenju žensk, zagotoviti osnovno izobrazbo za vsakega in podpirati načela trajnostnega razvoja (Africa and the Millennium Development Goals, 2007).

2.1.3 Financiranje

Obseg URP sicer v zgodovini niha, a prav po letu 2000, ko je bila podpisana Milenijska deklaracija, ter po sprejetju Monterreyske deklaracije leta 2002, v kateri je bilo jasno zapisano, da milenijskih ciljev ne bo mogoče doseči brez povečanega obsega URP, beležimo bistveno povečane obsege tokov URP. Tako je v letu 2003 realni obseg tokov URP presegel do tedaj najvišjo vrednost iz leta 1992, medtem ko se je v letu 2004 nadalje realno povečal za 4,5 % in v letu 2005 dosegel najvišjo vrednost doslej, kar je nominalno znašalo več kot 106 milijard USD. Ocene Svetovne banke na ravni DVR kažejo, da bi bile te sposobne absorbirati še od 30 do 50 milijard USD sredstev, če bi se to zgodilo v kratkem in bi se s tem povečala njihova absorpcijska sposobnost (Bučar & Udovič, 2007, str. 845). Tako povečan obseg sredstev do leta 2010 bi delež URP v BDP razvitih držav ponovno vrnil na raven z začetka devetdesetih, kar pa je komaj na pol poti do cilja 0,7 % BDP, ki so si ga članice Združenih narodov zastavile že daljnega leta 1970 (Mavko, 2006, str. 30).

2.2 Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj

2.2.1 Delovanje

OECD je organizacija, ki ustvarja izhodiščno platformo in smernice za gospodarsko, socialno, upravno, okoljsko in druge politike, ki jih države članice, pa tudi druge asociacije (tudi EU), največkrat povzemajo in izpeljujejo v praksi (Ministrstvo za finance, mednarodno sodelovanje). Prvi člen OECD-jeve Konvencije opredeli poslanstvo organizacije kot podporo gospodarski rasti, povečanje zaposlitve, dvig življenjske ravni, vzpostavitev finančne stanovitnosti, pomoč drugim državam k ekonomskemu razvoju ter prispevek k rasti svetovne trgovine (The OECD, 2008, str. 7). Sestavlja jo 30 držav članic, zavezanih k demokraciji in tržnem gospodarstvu.

V okviru OECD-ja je bil leta 1961 ustanovljen poseben Odbor za razvojno pomoč (angl. Development Assistance Committee – v nadaljevanju DAC). DAC, eden od specializiranih odborov znotraj OECD, je osrednji forum oziroma telo glavnih držav donatoric, ki se s skupnim delovanjem zavzemajo za trajnostni razvoj. DAC se pri svojem delovanju osredotoča na dve ključni področji, in sicer kako MRS prispeva k sposobnosti vključevanja DVR v globalno ekonomijo ter kako povečati sposobnost ljudi, da izstopijo iz revščine in se v celoti vključijo v družbo.

Njegove ključne naloge so: sprejemanje usmeritev razvojnih politik držav donatoric; periodični pregledi in koordinacija razvojnih aktivnosti držav članic; izmenjava mnenj o MRS ter statistično zajemanje tokov URP (Laporšek, 2008, str. 12).

2.2.2 Financiranje

Iz spodnje tabele, ki nam prikazuje spremembe v obsegu URP držav članic DAC, lahko razberemo konstantno naraščanje multilateralnih virov URP. Pri postavki bilateralnih virov pa v letu 2006 zaznamo padec vrednosti URP, ki se je nadaljeval tudi v letu 2007. V letu 2007 je URP

držav članic DAC v povprečju znašala 0,28 % BND (37.277.926,15 USD), v letu 2006, pa je delež BND namenjen za URP znašal 0,31 % (34.169.745,67 USD). V tabeli 1 je prikazan tudi znesek namenjen tehničnemu sodelovanju, ki je leta 2007 padel na 14.779,14 mio USD v primerjavi z letom 2006, ko je znesek URP znašal 22.242,12 mio USD.

Tabela 1: Obseg neto URP držav članic DAC po donatorjih pomoči v obdobju 2001 – 2007 (v mio USD, tekoče cene)

Leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Bilateralna URP	35.110,85	40.756,79	49.735,29	54.304,13	82.424,43	76.908,59	72.893,62
Multilateralna URP	17.311,02	17.539,87	19.329,57	25.127,41	24.653,39	27.461,03	30.597,75
Tehnično sodelovanje	13.601,80	15.451,88	18.352,39	18.671,61	20.731,94	22.242,12	14.779,14
Humanitarna pomoč	1.943,22	2.778,73	4.360,40	5.192,78	7.120,70	6.751,01	6.278,06
Skupaj URP	52.422,58	58.296,68	69.064,86	79.431,51	107.077,81	104.369,64	103.491,39
URP % BDP	0,22	0,23	0,25	0,26	0,33	0,31	0,28

Vir: OECD.StatExtracts, ODA by Donor 2009.

2.3 Mednarodno razvojno sodelovanje na ravni Evropske unije

2.3.1 Delovanje

Pravno podlago je evropska razvojna politika dobila leta 1993, ko je v veljavo stopila Pogodba o Evropski uniji (v nadaljevanju PEU) oziroma Maastrichtska pogodba, ki je opredelila cilje in načela politike razvojnega sodelovanja EU (Laporšek, 2008, str. 25). Pogodba iz Nice (angl. Treaty of Nice) ohranja določila prejšnjih pogodb ter dodaja naslov XXI: Gospodarsko, finančno in tehnično sodelovanje s tretjimi državami. Nov člen 181a določa, da mora skupnost v okviru svojih pristojnosti izvajati ukrepe, ki se nanašajo na gospodarsko, finančno in tehnično sodelovanje s tretjimi državami (Pogodba iz Nice, 2001, člen 181a). Tudi Lizbonska pogodba (angl. Treaty of Lilsbon) ohranja določila prejšnjih pogodb. Ločuje med razvojnim, finančnim, gospodarskim in tehničnim sodelovanjem ter humanitarno pomočjo, ne vključuje pa natančne definicije razvojnega sodelovanja. Hkrati pogodba prinaša pozitivne spremembe, saj boj proti revščini z njo dobi jasno pravno podlago. Člen 188d tako določa, da je glavni cilj politike Unije na tem področju zmanjšanje in dolgoročno izkoreninjenje revščine (Lizbonska pogodba, člen 188d). Pomembni pa so tudi še naslednji dokumenti: Monterreysko soglasje (angl. Monterrey Consensus), Pariška deklaracija o učinkovitosti pomoči (angl. Paris Declaration on Aid Effectiveness), kot najpomembnejši dokument za področje razvojnega sodelovanja na ravni EU pa lahko označimo Evropsko soglasje o razvoju (angl. The European Consensus), ki je skupna izjava Sveta, Evropske komisije in Evropskega parlamenta o razvojni politiki, ki na podlagi skupne vizije določa smernice delovanja EU na področju razvojnega sodelovanja. Tej dokumenti

sicer nimajo tolikšne pravne teže kot pogodbe, v moralnem in političnem smislu pa nekateri še bolj zavezujejo države članice k spoštovanju in uresničevanju dogovorjenih »zadev« (Kampuš, 2008, str. 27).

Razvojna politika EU je osnovana na načelu trajnostnega in pravičnega človeškega in družbenega razvoja (Ministrstvo za zunanje zadeve, 2005, str. 10). PEU v členu 130u navaja, da politika Skupnosti na področju razvojnega sodelovanja dopolnjuje politike držav članic, s čimer izpostavlja pomembno načelo dopolnjevanja MRS. Prav tako pa je pomembno načelo, ki je opredeljeno v členu 130x, da Evropska skupnost in države članice usklajujejo svoje politike razvojnega sodelovanja in se med seboj posvetujejo o programih pomoči tudi v mednarodnih organizacijah in na mednarodnih konferencah. Cilji, opredeljeni v členu 130u Pogodbe o Evropski uniji podpirajo:

- trajnostni gospodarski in socialni razvoj držav v razvoju, zlasti tistih, ki so v najbolj neugodnem položaju;
- skladno in postopno vključevanje držav v razvoj v svetovno gospodarstvo;
- boj proti revščini v državah v razvoju (Pogodba o evropski uniji, člen 130u).

Obenem morajo Unija in njene članice spoštovati in izpolnjevati obveze in cilje, h katerim so se zavezale v okviru OZN in drugih pristojnih mednarodnih organizacij. Trenutno aktivnosti razvojnega sodelovanja EU temeljijo predvsem na razvojnih ciljih tisočletja (Kampuš, 2008, str. 24).

2.3.2 Financiranje

EU je skupaj s svojimi članicami največji donator na področju razvoja, saj prispeva več kot polovico globalne URP, pa tudi največ humanitarne pomoči. V letu 2007 je EU prispevala kar 9,8 milijard evrov za namene URP, kar je skoraj 60 % celotne svetovne pomoči (Laporšek, 2008, str. 25). Posebno pozornost namenja kakovosti in posledično učinkovitosti razvojne pomoči. Razvojna pomoč EU se napaja iz treh virov: iz proračuna skupnosti, iz Evropskega razvojnega sklada (angl. European Development Fund) in iz sredstev Evropske investicijske banke (Ministrstvo za zunanje zadeve, 2005, str. 10).

Leta 2002 je EU v Monterreyu na konferenci o financiranju za razvoj sprejela t.i. barcelonske zaveze, med njimi zavezo, da države članice EU do leta 2006 za URP v povprečju namenijo 0,30 % BND, vsaka članica pa najmanj 0,33 %. Te zaveze je EU ponovno potrdila na Svetovnem vrhu o trajnostnem razvoju leta 2002 v Johannesburgu (Ministrstvo za zunanje zadeve, 2005, str. 10). Maja 2005 je Svet EU sprejel zaključke, v katerih se je EU zavezala, da bo do leta 2010 namenila za URP v povprečju 0,56 % BND. Na omenjene zaključke Sveta EU se sklicuje tudi Evropsko soglasje o razvoju (podpisano 20. decembra 2005), ki je pozvalo države članice, da se z namenom uresničevanja razvojnih ciljev tisočletja ravnaajo v skladu z zavezami o povečanju URP (Poročilo o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči Republike Slovenije za leto 2006, str. 2). V razvojni politiki EU imajo posebno mesto tudi afriške, karibske in pacifiške države (v nadaljevanju države AKP). Glavni instrument EU za razvojno sodelovanje z državami AKP je Evropski razvojni sklad. Slovenija je v sklad začela prispevati leta 2008 (Ministrstvo za zunanje zadeve, 2005, str. 10).

V spodnji tabeli lahko vidimo znesek URP in njen delež od BND 25-ih držav članic EU v letih od 2004 do 2006. Med starimi članicami (EU 15) so največ prispevale Danska, Nizozemska, Luksemburg in Švedska. Slednja je v letu 2006 namenila že 1 % svojega BND za URP. Med novimi članicami (EU 10) je obseg URP bistveno nižji. Po odstotkih URP v BND v letih od 2004 do 2006 vodi Malta z 0,18 odstotnim deležem, ostale nove države članice EU pa močno zaostajajo (Bučar & Udovič, 2007, str. 847).

Tabela 2: URP iz držav EU 25 v letih 2004 – 2006, v mio EUR in odstotkih od BND

URP	2004		2005		2006	
Država	Mio EUR	% BND	Mio EUR	% BND	Mio EUR	% BND
Avstrija	554	0,23	1072	0,45	1080	0,43
Belgija	1195	0,41	1358	0,45	1577	0,5
Ciper	4	0,04	4	0,04	5	0,04
Češka	88	0,11	102	0,11	110	0,11
Danska	1664	0,85	1675	0,81	1715	0,8
Estonija	4	0,05	5	0,06	6	0,06
Finska	535	0,35	600	0,39	671	0,416
Francija	6921	0,41	8093	0,47	8213	0,47
Grčija	380	0,23	484	0,28	589	0,33
Irska	469	0,39	546	0,4	675	0,47
Italija	2011	0,15	3279	0,24	4577	0,33
Latvija	7	0,06	7	0,06	8	0,06
Litva	8	0,042	12	0,06	14	0,064
Luksemburg	192	0,83	204	0,85	216	0,86
Madžarska	45	0,06	68	0,085	89	0,1
Malta	8	0,18	7	0,18	9	0,2
Nemčija	6155	0,28	6204	0,28	7	0,33
Nizozemska	3434	0,73	4104	0,83	4221	0,82
Poljska	96	0,05	200	0,09	250	0,1
Portugalska	842	0,63	454	0,33	4	0,33
Slovaška	23	0,072	29	0,09	30	0,085
Slovenija	25	0,1	30	0,12	35	0,127
Španija	1991	0,24	2600	0,3	3234	0,35
Švedska	2224	0,78	2587	0,88	3070	1
Združeno kraljestvo	6439	0,36	7138	0,39	8061	0,42
EU15	35033	0,35	40398	0,4	45854	0,44
EU 10	308	0,07	464	0,09	556	0,1
EU 25	35341	0,34	40862	0,38	46410	0,42

Vir: Bučar & Udovič, Oblikovanje strategije mednarodnega razvojnega sodelovanja Slovenije ob upoštevanju načel EU, Teorija in praksa, 2007, str. 846, tabela 1.

3 REPUBLIKA SLOVENIJA IN MEDNARODNO RAZVOJNO SODELOVANJE

Slovenija je bila še do nedavnega prejemnica URP, s svojim gospodarskim razvojem in članstvom v EU pa se je pridružila oblikovalcem in izvajalcem evropske razvojne politike. S tem se je zavezala k skupnim naporom za oblikovanje sveta, kjer bodo uveljavljena načela globalnega miru in varnosti, socialnih in človekovih pravic, pravičnega gospodarstva in trgovine ter uravnoteženega razvoja (Ministrstvo za zunanje zadeve, 2005, str. 10).

3.1 Zgodovina Slovenije v mednarodnem razvojnem sodelovanju

Do leta 1996 je bila velika večina slovenske dvostranske URP humanitarne narave (Mrak et al., 2007, str. 53). Projekti so se izvajali na osnovi sklepa Vlade RS o vključevanju RS v gospodarsko obnovo držav Jugovzhodne Evrope, pretežno skozi mehanizme Pakta stabilnosti za jugovzhodno Evropo. Glavni namen pomoči, ki jo je na ta način zagotavljala RS je bila obnova in rehabilitacija držav Jugovzhodne Evrope. Aktivnosti za rehabilitacijo območja so potekale z obnovo infrastrukture, izgradnjo državnih institucij, vzpostavitvijo tržnega gospodarstva, velik del sredstev je bil namenjen tudi pomoči beguncem, aktivnostim razminiranja, izgradnji kapacitet in demokratizacije. Slovenija je obenem prispevala sredstva za pomoč pri obnovi Afganistana ter humanitarno pomoč ob naravnih katastrofah (Ministrstvo za zunanje zadeve).

V tem obdobju se je RS preoblikovala iz »prisilne« donatorice v »normalno« donatorico (Ministrstvo za zunanje zadeve, 2005, str. 10). Obdobje se končuje z letom 2004, ko je Slovenija postala članica EU in s tem stopila med oblikovalce evropske razvojne politike, saj je prevzela obveznosti, katere ji na tem področju nalaga evropski pravni red, ter pričela bolj intenzivno razvijati sistem MRS (Laporšek, 2008, str. 25). V letu 2004 je Slovenija tudi graduirala pri Svetovni banki in v skladu s tem podala enostransko izjavo, da se ne bo na novo zadolževala pri Svetovni banki ter da ne bo več koristila njene brezplačne tehnične pomoči, ampak da bo po svojih močeh finančno in v obliki tehnične pomoči prispevala k razvoju manj razvitih držav. Takrat je Slovenija pričela načrtno povečevati delež svoje razvojne pomoči, s čimer je prevzela aktivnejšo vlogo na področju razvojnega sodelovanja (Kampuš, 2008, str. 58).

3.2 Pravna podlaga mednarodnega razvojnega sodelovanja Republike Slovenije

Državni zbor RS je junija 2006 sprejel Zakon o mednarodnem razvojnem sodelovanju RS (v nadaljevanju ZMRS), ki določa cilje in način dolgoročnega načrtovanja, financiranja ter izvajanja MRS RS. »MRS po tem zakonu je URP RS državam v razvoju in obsega vse javne finančne izdatke, namenjene za družbeno-ekonomski razvoj in dobro držav v razvoju, ki so po merilih Odbora za razvojno pomoč OECD upravičene do URP« (Zakon o mednarodnem razvojnem sodelovanju Republike Slovenije, 2006, člen 2). Julija 2008 pa je bila sprejeta Resolucija o mednarodnem razvojnem sodelovanju RS (v nadaljevanju Resolucija) za obdobje do leta 2015. Resolucija predstavlja podlago za nadaljnje načrtovanje in izvajanje slovenske

razvojne pomoči. Opredeljuje prednostna območja in vsebinske prednostne naloge, na podlagi katerih bo Slovenija v prihodnje usmerjala svoje razvojne projekte in humanitarno pomoč (Ministrstvo za zunanje zadeve).

Odgovornost za koordinacijo MRS je bila v skladu z Zakonom o zunanjih zadevah podeljena MZZ, s čimer se je oblikovala pravna podlaga za področje razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči (Kampuš, 2008, str. 59). MZZ je leta 2002 ustanovilo Pisarno za mednarodno razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč, ki je leta 2004 prerasla v Sektor za mednarodno razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč. (Ministrstvo za zunanje zadeve, 2005, str. 10) ZMRS prav tako določa kot nacionalnega koordinatorja za MRS MZZ. Na podlagi ZMRS je bilo imenovano medresorsko delovno telo, katerega naloge so: načrtovanje, usklajevanje, spremljanje izvajanja in vrednotenje, obravnava okvirne višine sredstev MRS, uskladitev predloga Resolucije in sodelovanje pri pripravi ocene uspešnosti izvajanja Resolucije (Zakon o mednarodnem razvojnem sodelovanju Republike Slovenije, 2006, člen 5).

3.3 Cilji in namen mednarodnega razvojnega sodelovanja Republike Slovenije

Pri oblikovanju ciljev MRS izhaja RS iz naslednjih izhodišč, določenih v Resoluciji:

1. skladnost z vrednotami in razvojnimi usmeritvami slovenske družbe in gospodarstva.
2. skladnost s cilji mednarodne skupnosti na področju razvoja, še posebno s cilji EU in OZN.
3. skladnost s cilji zunanje politike, katere sestavni del je MRS (Resolucija o mednarodnem razvojnem sodelovanju Republike Slovenije za obdobje do leta 2015, 4. točka).

ZMRS v 3. členu opredeljuje cilje RS pri MRS, med katerimi so najpomembnejši:

- zmanjševanje revščine s spodbujanjem gospodarskega in družbenega razvoja;
- zagotavljanje miru in varnosti, boj proti aidsu in drugim boleznim, ki pestijo manj razvite države;
- zagotavljanje izobraževanja, trajnostnega razvoja in dobrega vladanja;
- krepitev dvostranskega in večstranskega sodelovanja s prednostnimi državami.

3.4 Oblike uradne razvojne pomoči Republike Slovenije

3.4.1 Multilateralna pomoč

Kot druge države dajalke razvojne pomoči tudi Slovenija svoj delež prispevka letno prispeva v proračun EU za programe razvojne pomoči. Prispeva pa tudi v druge mednarodne razvojne in humanitarne organizacije ter specifične programe in projekte s svojimi prispevki in članarinami. Največ sredstev nakazuje OZN in nekaterim njenim agencijam, programom in dejavnostim ter Svetovni zdravstveni organizaciji (Ministrstvo za zunanje zadeve, 2005, str. 26).

3.4.2 Bilateralna pomoč

Slovenija večino sredstev nameni državam Zahodnega Balkana in Vzhodne Evrope. Z nekaterimi državami tega območja ima Slovenija sklenjene bilateralne sporazume o razvojnem sodelovanju, in sicer z Albanijo, Bosno in Hercegovino, Makedonijo, Moldavijo, Srbijo ter s

Črno goro in Ukrajino. To so države, ki jih opredeljuje kot prednostne in v katere lahko zaradi zgodovinske in geografske povezanosti ter znanja bolj učinkovito usmerja pomoč (Ministrstvo za zunanje zadeve, 2005, str. 26).

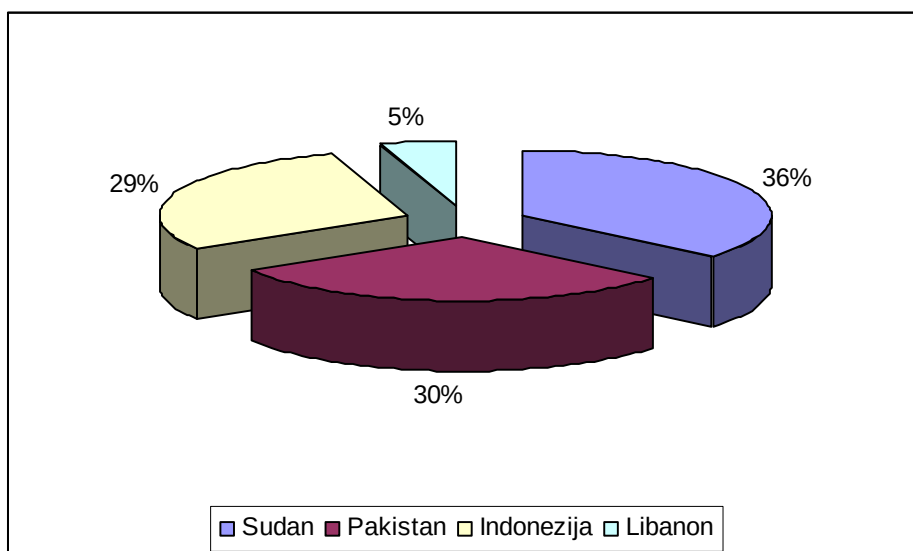
Bilateralno razvojno sodelovanje Slovenija izvaja preko organizacij, katerih soustanoviteljica je Vlada RS, in preko nevladnih organizacij. Slovenija je dejavna pri rehabilitaciji žrtev oboroženih konfliktov v regiji, na področju razminiranja, pri izgradnji zmogljivosti na področju javnih financ, pri pomoči državam pri njihovem približevanju evro-atlantskim povezavam ter raziskovanju in svetovanju. Horizont svojega delovanja širi tudi na druge kontinente in regije sveta. Razvojno sodelovanje Slovenije z državami Afrike, Karibov in Pacifika (države AKP) in drugimi državami v razvoju se uresničuje predvsem skozi mehanizme EU in OZN. To poteka tako, da se prispeva sredstva v Evropski razvojni sklad, iz katerega EU financira razvojno sodelovanje z državami AKP. V letih 2008 – 2013 bo Slovenija v sklad prispevala nekaj več kot 40 milijonov EUR (Ministrstvo za zunanje zadeve).

3.4.3 Humanitarna in postkonfliktna pomoč

Tovrstna pomoč se deli na pomoč v krizah, kot so na primer naravne in druge nesreče ali spopadi, ter na redno humanitarno in postkonfliktno pomoč, ki je usmerjena predvsem v zmanjševanje revščine in lakote, protiminsko delovanje ter pomoč otrokom v postkonfliktnih situacijah (Resolucijo o mednarodnem razvojnem sodelovanju Republike Slovenije za obdobje do leta 2015, 14. točka).

Vlada RS je v letu 2007 za humanitarno pomoč namenila skupno 347.760 EUR pomoči. Slednje združuje štiri kategorije v skladu s klasifikacijo Smernic OECD/DAC za poročanje o URP (rekonstrukcija in rehabilitacija, humanitarna pomoč, hitro odzivanje ter preprečevanje katastrof in pripravljenost). Pomoč je bila namenjena Libanonu, Etiopiji, Malaviju in Zambiji, Madagaskarju, Moldaviji, Črni gori in Makedoniji ter mednarodnim humanitarnim organizacijam (Ministrstvo za zunanje zadeve). V letu 2006 je Slovenija za humanitarno pomoč namenila 438.341 EUR. Kot lahko vidimo v sliki 1 je bila pomoč namenjena v Sudan/Darfur (160.052 EUR), Pakistan (133.101 EUR), Indonezijo (125.188 EUR) in Libanon (20.000 EUR) (Poročilo o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči Republike Slovenije za leto 2006, str. 10).

Slika 1: Geografska usmerjenost humanitarne pomoči RS v letu 2006, v EUR

Vir: Ministrstvo za zunanje zadeve, Poročilo o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči Republike Slovenije za leto 2006, str. 11, slika 5.

3.5 Financiranje razvojne pomoči RS

Sredstva za izvajanje MRS se zagotavljajo v vsakoletnem proračunu RS. Okvirno višino sredstev predlaga MZZ v sodelovanju z Ministrstvom za finance. Višino sredstev pa se določi v skladu s sprejetimi mednarodnimi obvezami in javnofinančnimi zmožnostmi RS (Zakon o mednarodnem razvojnem sodelovanju Republike Slovenije, 2006, člen 7).

Slovenija načrtno povečuje znesek pomoči in delež BND, ki ga namenja državam v razvoju. V skladu z Monterreyskim soglasjem in na podlagi sklepov Sveta EU za splošne zadeve in zunanje odnose (GAERC), sprejetih maja 2005, ki so bili potrjeni v Evropskem soglasju za razvoj decembra 2005, si bo Slovenija, kot druge države članice, ki so pristopile v EU po letu 2002, prizadevala, da do leta 2010 nameni 0,17 % BND in do leta 2015 0,33 % BND za URP (Ministrstvo za zunanje zadeve). Za leto 2007 naj bi bil obseg sredstev za URP Slovenije na ravni 0,1 % BND oziroma 31 milijonov evrov (Mrak et al., 2007, str. 63). Sredstva, ki so bila v tem letu namenjena za URP, pa so dejansko znašala 39.523.567,14 EUR, kar predstavlja 0,12 % BND (Ministrstvo za zunanje zadeve).

V tabeli 1 je prikazan scenarij skupnega obsega URP RS do leta 2015. Scenarij je izdelan iz sprejetih zavez naše države na tem področju v EU, ne pa iz tega, kako realno je, da bo naša država resnično izvedla to, za kar se je obvezala na mednarodnem nivoju. Po scenariju, prikazanem v tabeli 1, se bo moral obseg sredstev URP v osmih letih povečati za petkrat (iz dobrih 30 milijonov EUR v letu 2007 na dobrih 160 milijonov EUR leta 2015), da se bo delež v BDP povečal za malo več kot trikrat in dosegel 0,33 % BDP (Mrak et al., 2007, str. 63).

Tabela 3: Osnovni scenarij; obseg uradne razvojne pomoči za obdobje 2008 do 2015

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
URP v % BDP	0,10	0,12	0,15	0,17	0,20	0,23	0,26	0,30	0,33
URP v mio	31,73	40,55	53,83	64,79	80,95	98,87	118,69	144,26	166,72

Vir: Mrak et al., IB Revija, 2007, str. 63, tabela 1.

V tabeli 4 so predstavljene projekcije strukture URP po kategorijah institucionalne multilateralne pomoči, razpoložljive URP (programske multilateralne pomoči in celotne dvostranske pomoči) ter administrativnih stroškov izvajanja URP. Razvidno je, da bo v začetku opazovanega obdobja v strukturi URP izrazito prevladovala institucionalna multilateralna pomoč predvsem zaradi vplačil v proračun EU, ki pa se bo na koncu obdobja razpolovila in bo v celoti pomenila le še dobrih 20 % celotne URP. Veliko večino sredstev za URP pa bo tedaj predstavljala razpoložljiva URP. Medtem ko se za leto 2007 njen delež ocenjuje na vsega 25 %, naj bi se do leta 2015 povečal na dobrih 71 %. Zaradi tega mora RS nujno vzpostaviti primerno institucionalno strukturo za kakovostno upravljanje tistega dela URP, ki bo v partnerske države usmerjan kot dvostranska pomoč ali kot programska multilateralna pomoč. Hkrati z večanjem obsega razpoložljive URP bodo nujno naraščala tudi sredstva za administrativne stroške, ki naj bi se povečala s 5 % v letih 2007 in 2008, 6 % v letih 2009 – 2011 na 7 % po letu 2012 (Mrak et al., 2007, str. 64).

Tabela 4: Osnovni scenarij; predvidena struktura uradne razvojne pomoči v milijonih evrov

Kategorija URP	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Institucionalna multilateralna pomoč	22,20	31,26	31,50	30,96	31,55	32,57	33,60	34,68	35,59
Od tega:									
-proračun EU	16,30	17,87	17,46	16,21	16,48	17,18	17,87	18,59	19,14
-EDF	0	6,9	6,9	6,9	6,9	6,9	6,9	6,9	6,9
-članarine in prispevki mednarodnim organizacijam	5,90	6,49	7,14	7,85	8,17	8,49	8,83	9,19	9,55
Razpoložljiva URP	7,95	7,26	19,11	29,95	44,54	59,38	76,78	99,48	119,46
Od tega humanitarna in pokonfliktna pomoč	0,79	0,73	1,91	2,99	4,45	5,94	7,68	9,95	11,95
Administrativni stroški	1,59	2,03	3,23	3,89	4,86	6,92	8,31	10,10	11,67
SKUPAJ	31,73	40,55	53,83	64,79	80,95	98,87	118,69	144,26	166,72

Vir: Mrak et al., IB Revija, 2007, str. 64, tabela 2.

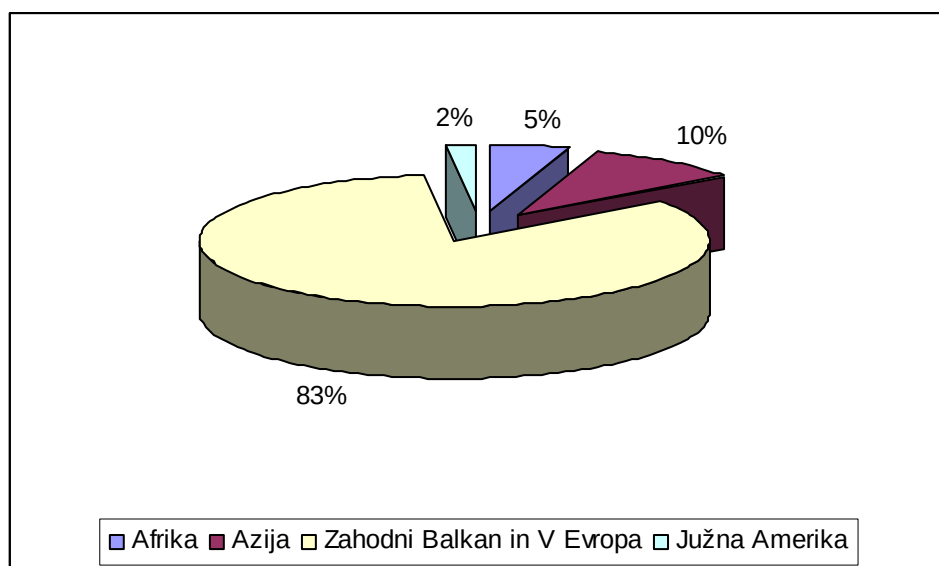
3.6 Geografska prednostna področja RS in dejavniki njihovega izbora

Kot cilj si je Slovenija postavila dejavno sodelovanje v izbranih državah, s katerimi se pripravi strateški programski dokument, ki opredeljuje večletni finančni okvir ter področja sodelovanja, dinamiko in izvajalce. V srednjeročnem obdobju, to je do leta 2015, RS načrtuje izvajanje svojih projektov URP z največ tremi državami. Ciljne države srednjeročnega obdobja so Makedonija,

Črna gora, Srbija, Bosna in Hercegovina, Albanija ter Kosovo. Druga geografska prednostna področja za MRS RS so države vzhodne Evrope, Kavkaza in Srednje Azije. V kratkoročnem obdobju, to je do leta 2010, naj bi bilo sodelovanje osredotočeno na Moldovo in Ukrajino. Slovenska razvojna pomoč Afriki bo v prihodnjem kratkoročnem obdobju usmerjena predvsem kot večstranska pomoč ali v sodelovanju z drugimi državami članicami EU, srednjeročno pa si bo prizadevala vzpostaviti dejaven program dvostranske razvojne pomoči v eni do dveh afriških državah (Resolucija o mednarodnem razvojnem sodelovanju Republike Slovenije za obdobje do leta 2015, 2008, 3. poglavje).

V letu 2006 je bila URP Slovenije usmerjena v 37 DVR, ki jih OECD/DAC uvršča na seznam držav prejemnic URP. Regionalno je bil večji delež bilateralne pomoči namenjen v izbrane prioritetne države Zahodnega Balkana in Vzhodne Evrope, s katerimi je Vlada RS sklenila bilateralne sporazume o razvojnem sodelovanju in tehnični pomoči. Kot vidimo na sliki 2, so države Zahodnega Balkana in Vzhodne Evrope v letu 2006 skupno prejele 83 % celotne bilateralne pomoči, kar znaša 9.023.470,85 EUR. Temu sledijo azijska, afriška in južnoameriška regija (Poročilo o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči Republike Slovenije za leto 2006, str. 5).

Slika 2: Geografska usmerjenost pomoči RS v letu 2006, v deležih

Vir: Ministrstvo za zunanje zadeve, Poročilo o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči Republike Slovenije za leto 2006, str. 5, slika 3.

3.7 Vsebinsko-tematsko prednostne naloge mednarodnega razvojnega sodelovanja RS

To so naloge prednostnega značaja pri izvajanju MRS, kar pomeni, da mora biti URP usmerjena v tiste naloge, za katere pri državi prejemnici obstaja povpraševanje in so izražene v nacionalnih strategijah odpravljanja revščine oziroma strategijah razvoja, za katere je smiselno, da jih donatorji podprejo. Pri tem so upoštevane usmeritve, sprejete v EU, ZN in mednarodnih finančnih ustanovah, dosedanje pozitivne izkušnje izvajanja MRS ter dvostranski sporazumi o

MRS, ki jih je RS sklenila (Resolucija o mednarodnem razvojnem sodelovanju Republike Slovenije za obdobje do leta 2015, 2008, 13. točka).

3.8 Izvajalci slovenske mednarodne razvojne politike

Leta 2002 je Vlada dodelila odgovornost za koordinacijo MRS in humanitarno pomoč MZZ (Ministrstvo za zunanje zadeve, 2005, str. 27). Imenovala je tudi medresorsko delovno telo, katerega naloge so: načrtovanje, usklajevanje, spremljanje izvajanja MRS, obravnava okvirne višine sredstev za MRS, usklajevanje predloga Resolucije in usklajevanje pri pripravi ocene uspešnosti izvajanja Resolucije (Zakon o mednarodnem razvojnem sodelovanju Republike Slovenije, 2006, člen 5).

Kot glavna avtoriteta MZZ od leta 2004 upravlja z ločeno proračunsko postavko za razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč. V okviru svojih pristojnosti pa določene projekte in aktivnosti razvojnega sodelovanja izvajajo tudi druge vladne agencije, ki jih financirajo iz svojega proračuna. Projekte – ko so odobreni s strani MZZ in je med njimi in izvajalcem podpisana pogodba – izvajajo nevladne organizacije, ministrstva in druge vladne institucije, fizične in pravne osebe (Mešič, 2007, str. 53). V nekatere dejavnosti MRS pa se kot izvajalce vključuje tudi gospodarski sektor. Vloga gospodarstva je pomembna predvsem na področju spodbujanja gospodarskega razvoja v državah prejemnicah pomoči, pri tem pa je v ospredju podpora malim in srednjim podjetjem ter krepitev investicij, ki spodbujajo gospodarski razvoj in povečujejo zaposlovanje (Ministrstvo za zunanje zadeve, 2005, str. 2).

3.9 Vloga nevladnih organizacij v mednarodnem razvojnem sodelovanju RS

Nevladne organizacije so pomemben dejavnik v sistemu razvojnega sodelovanja, zato država v njih vidi pomembnega partnerja. V državah dajalkah pomoči izvajajo projekte, ki v povprečju znašajo med 8 in 15 % vrednosti URP države. Sodelovanje z njimi prinaša prednosti, saj pri svojih projektih tesno sodelujejo s prebivalstvom, kateremu je pomoč namenjena. Veliko lažje pridejo v stik s kulturo, okoljem in razmerami v državi, v kateri se projekt izvaja, pri čemer je pomoč lahko učinkovitejša, saj dosega tudi področje osveščanja javnosti o pomembnosti razvojnega sodelovanja. Prednost nevladnih organizacij je v njihovi prožnosti in sposobnosti hitrih odločitev, s čimer lahko povečajo učinke svojega dela. Slovenske nevladne organizacije so v preteklosti izvajale projekte v državah v razvoju, predvsem v državah Jugovzhodne Evrope, imajo pa bistveno manj izkušenj kot druge države članice EU, saj je bila njihova vloga do leta 2004 temu primerno majhna. Sodelovanje in odnosi med slovenskimi nevladnimi organizacijami in MZZ kot nacionalnim koordinatorjem za MRS so postali intenzivnejši šele po posvetu leta 2004. Posvet je tudi spodbudil oblikovanje slovenske platforme razvojnih organizacij. 19 njihovih predstavnikov je od leta 2005 vključenih v Platformo nevladnih organizacij za razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč Sloga (Slovenian Global Action) (Ministrstvo za zunanje zadeve, 2005, str. 2). Kljub temu pa je bil po mnenju predstavnikov nevladnih organizacij odnos MZZ do Sloge do druge polovice leta 2006 vse prej kot partnerski, saj Sloga ni bila vključena v proces oblikovanja ZMRS. Enega največjih problemov v Sloveniji namreč predstavlja odsotnost

mehanizma javnih razpisov, preko katerih bi nevladne organizacije lahko kandidirale za sredstva za projekte razvojnega sodelovanja in osveščanja javnosti. Tudi razdelitev sredstev ni dovolj pregledna. Največ težav je imela Sloga pri črpanju sredstev iz Regionalnega partnerskega programa (angl. Regional Partnership Programme- RPP), saj je MZZ o dogajanju na tem področju ni obveščalo (Kampuš, 2008, str. 64).

Nevladne organizacije lahko s svojo strokovnostjo na področju MRS veliko pripomorejo k doseganju razvojnih ciljev in izvajanju temeljnih načel evropske razvojne politike. Za učinkovito delovanje jim je potrebno zagotoviti le podporo vladnih institucij ter določeno mero finančne varnosti in stabilnosti.

4 OCENE IN KRITIKE MEDNARODNEGA RAZVOJNEGA SODELOVANJA REPUBLIKE SLOVENIJE

V tem poglavju sem zbrala kritične ocene strokovne javnosti glede delovanja MRS Slovenije. Raziskala sem, kateri so tisti glavni in najbolj pereči problemi, jih obrazložila in tudi navedla rešitve, ki so jih predlagali strokovnjaki s tega področja.

4.1 Odnos vlade do mednarodnega razvojnega sodelovanja

Za Slovenijo je značilna razmeroma nizka stopnja občutljivosti politične in gospodarske elite ter družbe kot celote za problematiko MRS (Mrak et al., 2007, str. 55). Najbolj se to kaže v zakonodajni in institucionalni urejenosti MRS. Državni zbor je junija 2006 sprejel ZMRS, ki je vlado zavezal, da v šestih mesecih predlaga Resolucijo, v kateri naj bi bile definirane ključne strateške usmeritve naše države na tem področju. Vendar pa je vlada s pripravo tega dokumenta zamujala skoraj leto in pol, čeprav je s tem kršila določila, sprejeta z zakonom. V Resoluciji se vlada zaveda problema institucionalne ureditve ter koncentracije načrtovanja in porabe sredstev MRS, vendar pa ta problem odrine z izgovorom, da se bo z njim ukvarjala šele na dolgi rok, kar je neodgovorno, saj je ta problem vendar pomemben že zdaj. Državni zbor je ravno zaradi določitve najprimernejše institucionalne oblike zahteval pripravo tega dokumenta – Resolucije, v katerem pa vlada sploh ne ponuja rešitve, vendar predlaga ustanovitev medresorske skupine, ki naj bi šele v naslednjih letih predlaga rešitev (Mrak, 2008, str. 5). To je po mnenju Mraka (2008, str. 5) nesmiselno, saj je na podlagi zakona, vlada že ustanovila eno medresorsko delovno skupino za MRS in torej ne potrebuje še ene. Vlada je imela v preteklosti precej ignorantski odnos tudi do stališč strokovnega sveta za MRS, to je do organa, ki ga je v skladu z zakonom imenoval in ga vodi minister za zunanje zadeve Mrak (2008, str. 5). Trdi, da državni zbor ne bi smel sprejeti Resolucije, ki ne bi vsebovala jasnih usmeritev za institucionalno organiziranost države na tem področju, saj je tako sprejel dokument, ki je povsem neoperativen tako za doseganje vsebinskih in geografskih prioritet naše države kakor tudi za doseganje finančnih ciljev, ki si jih je naša država zastavila na področju MRS.

4.2 Problem pretirane decentralizacije

V Sloveniji zaznamo tudi problem pretirane decentralizacije organiziranosti, upravljanja in financiranja sistema MRS. To pa dela slovenski mehanizem MRS nesistematičen in manj uspešen, kot bi lahko bil.

Sektor za MRS in humanitarno pomoč, ustanovljen pod okriljem zunanjega ministrstva, deluje izrazito usklajevalno, saj je praktično vsako ministrstvo odgovorno za načrtovanje, organizacijo in izvedbo posamezne dejavnosti s tega področja (Mrak et al., 2007, str. 54). To pa povzroča težave t.i. medresorskega usklajevanja, saj se nemalokrat zgodi, da ministrstva med seboj delujejo neusklajeno zaradi nepoznavanja aktivnosti, projektov in obsega še razpoložljivih sredstev za MRS drugih ministrstev oziroma institucij (Laporšek, 2008, str. 51). Glavni problem predstavlja tudi razpršenost financiranja aktivnosti. Financiranje se praktično v celoti izvaja iz sredstev proračuna, vendar pa na centralni ravni ne obstaja ločena proračunska postavka, ki bi vsebovala sredstva v ta namen (Pliberšek, 2007, str. 52). Tako kot samo izvajanje MRS so tudi proračunske postavke razpršene po posameznih resornih ministrstvih, ki pa pogosto usmerjajo sredstva na podlagi političnih in gospodarskih interesov in so neusklajena, kar ima negativne posledice predvsem za učinkovitost razvojne pomoči (Kampuš, 2008, str. 65). ZMRS zaznava problem pretirane decentralizacije pri organiziranosti in upravljanju, zato tu dopušča možnost določenih sprememb. V njem je tako predvidena izrecno povečana stopnja centralizacije pri vsebinskem in finančnem načrtovanju ter nadzoru, ki bo sicer še naprej potekal na kombiniran način. Pri organizaciji izvajanja URP pa ZMRS sicer ohranja možnost decentraliziranega sistema, v katerega naj bi se poleg ministrstev po potrebi vključile tudi pooblaščen javne in zasebne institucije, ne preprečuje pa večje centralizacije tudi na tem področju (Mrak et al., 2007, str. 65).

Mrak (2008, str. 5) za naslednje srednjeročno obdobje, to je obdobje od petih do sedmih let, predlaga vzpostavitev organizacijske strukture, katere jedro bi bil direktorat za MRS in humanitarno pomoč na MZZ. Moral pa bi imeti bistveno višjo stopnjo samostojnosti, kot jo ima sedanji sektor za MRS in humanitarno pomoč. Prav zaradi premajhne samostojnosti direktorata v okviru MZZ pripravljavci predloga Strategije ponudijo alternativno možnost, da bi se dejavnost MRS institucionalizirala kot »organ v sestavi« MZZ. Tako bi razvojno sodelovanje in humanitarna pomoč še vedno ostala pod okriljem MZZ, v operativnem smislu bi tako imel bistveno višjo stopnjo samostojnosti kot direktorat, s tem pa svoja pravila organiziranosti, svojo kadrovsko politiko in procedure dela, ki bi bile prilagojene problematiki razvojne in humanitarne pomoči (Mrak, 2008, str. 5). S tem bi bila odzivnost in učinkovitost slovenskega sistema MRS bistveno večja in tudi bolj primerljiva z večino drugih držav donatoric URP.

4.3 Problem zbiranja in kakovosti statističnih podatkov o uradni razvojni pomoči

Slovenija je s sistematičnim zbiranjem finančnih in vsebinskih podatkov o aktivnostih MRS začela relativno pozno, saj prvo zbirko o sredstvih namenjenih za tovrstne dejavnosti, predstavlja poročilo Mednarodno razvojno sodelovanje Republike Slovenije 2002–2004, ki ga je izdalo

MZZ (Kampuš, 2008, str. 61). Podatke je zbral Sektor za razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč v sodelovanju s posameznimi ministrstvi, odgovornimi za svoja področja. Vendar pa je ostalo od 10 do 15 odstotkov nepopisanih dejavnosti, predvsem s področja izobraževanja, usposabljanja in pomoči pri izgradnji zmogljivosti (Starc-Žagar, 2008, str. 25). Zbrani podatki so tudi neceloviti in metodološko ne povsem usklajeni z metodologijo OECD-ja, zaradi česar med seboj niso popolnoma primerljivi. Za obdobje do leta 2001 pa uradnih podatkov o skupnem obsegu in strukturi URP sploh ni (Mrak et al., 2007, str. 54). V letih 2005–2006 se je takšno zbiranje podatkov nadaljevalo, resorna ministrstva so poročala o pomoči, namenjeni posamezni regiji, ne pa tudi posamezni državi. V letu 2007 pa je MZZ prvič pričelo zbirati podatke o pomoči, ki je bila namenjena posameznim DVR. Na ta način naj bi se zagotavljala bolj pregledna poraba sredstev po posameznih institucijah, prioritetnih državah in sektorjih, kar je nujno, če se želi vzpostaviti nadzor in pregled nad sredstvi URP, ki so namenjena posamezni DVR (Starc-Žagar, 2008, str. 25-26).

Za izboljšanje kakovosti podatkov o URP RS, kar je prvi pogoj za verodostojnost objavljenih podatkov in tudi za vodenje konsistentne politike države na tem področju, je smiselno čim prej pridobiti tehnično pomoč, ki bi nam pomagala nadgraditi obstoječi način ugotavljanja URP ter nam predlagala vsebinske in institucionalne rešitve, s pomočjo katerih bi RS vzpostavila verodostojen in z OECD-jevimi standardi popolnoma usklajen sistem zbiranja in obdelave podatkov o URP (Mrak et al., 2007, str. 54).

4.4 Problem omejenega števila kakovostnih kadrov

Slovenija ima izrazito omejeno število kakovostnega kadra, ki se sistematično ukvarja s problematiko MRS. Največje pomanjkanje je čutiti v omejenih zmogljivostih za raziskovalno in svetovalno dejavnost. Pomanjkljivosti se kažejo že v samem izobraževalnem sistemu, saj skoraj nobena visokošolska ustanova v naši državi nima v svojem izobraževalnem programu vključene tematike razvojnega sodelovanja (Mrak et al., 2007, str. 54). »Po mnenju Vere Remškar pridobivanje in izobraževanje ustreznih kadrov zahteva ustrezne ukrepe tako pri odpiranju ustreznih formalnih izobraževalnih programov kot tudi skozi manj formalne oblike delovanja in izobraževanja, ki izhajajo predvsem iz izmenjave izkušenj in dobrih praks« (Laporšek, 2008, str. 52). Avtorji predloga Strategije pa ugotavljajo, da je izobraževanje za razvoj oz. globalno izobraževanje tisti segment razvojne politike, ki soustvarja razmere za njeno učinkovitost in prek ozaveščanja javnosti tudi zagotavlja podporo evropski in državni politiki pomoči DVR. Brez višje stopnje ozaveščenosti o razvojnih problemih ne bo mogoče oblikovati sodobne politike razvojne pomoči niti zagotoviti podpore politike in davkoplačevalcev za povečanje sredstev na tem področju (Bučar & Udovič, 2007, str. 859).

Vsi omenjeni problemi odražajo, da je poznavanje razvojne problematike v Sloveniji dokaj skromno. Odzivnost in učinkovitost le-te je premajhna zaradi pomanjkljivosti pri organizaciji in vodenju. Pri tem pa se odpira ključno vprašanje, kako v prihodnosti izboljšati sistem MRS, če poleg vseh težav političnega značaja zanj ni primernih človeških virov niti zadovoljivega statističnega spremljanja in obdelave podatkov. Za vzpostavitev učinkovitega sistema MRS pa bi

bile v prvi vrsti potrebne verodostojne evalvacije projektov, ki bi bile v pomoč pri odločanju o nadaljnjem oblikovanju MRS in usmeritvah sredstev URP.

SKLEP

Danes v svetu deluje vse več organizacij, ki se zavedajo pomembnosti MRS. Sistem njihove organiziranosti in delovanja se širi in izboljšuje, saj se vse več vlad oziroma svetovnih politik kot tudi posameznikov zaveda pomembnosti vlaganja in sodelovanja v MRS in humanitarno pomoč. Mnoge države se zavedajo, da je pomembno slediti vzpostavljenim smernicam, ki jih oblikujejo mednarodno priznane in izkušene organizacije, saj se z združenim delovanjem na tem področju dosega veliko boljše in učinkovitejše rezultate, kot če bi vsak delal na svojo pest, po svojih motivih in nagibih. Namen, ki je usmerjen k doseganju prave učinkovitosti URP v DVR, pa je večkrat zlorabljen, saj so v ozadju subjektov prisotni tudi politični in gospodarski motivi, ki vodijo zgolj v koristoljubje in ne privedejo do želenih rezultatov MRS ter dolgoročno ne izboljšajo razmer DVR.

V Sloveniji lahko opazimo zavidanja vredne rezultate na področju humanitarnih akcij, namenjenih DVR. Vendar je poznavanje razvojne problematike skromno tako v strokovni kot tudi laični javnosti. Slovenska politika bi se morala bolj zavedati pomena izobraževanja za razvoj. V ozaveščanje slovenske javnosti o globalnem dogajanju, vzrokih in posledicah zanj bi morala vložiti več sredstev. Dosegla bi boljše razumevanje in sodelovanje širše slovenske javnosti. Obenem bi s takim vlaganjem pospešila sprostitev še mnogih drugih finančnih potencialov. Tako bi hitreje izpolnila zastavljene cilje programov in dosegla večjo učinkovitost URP. Pomembno je namreč, da se v aktivnosti MRS, ki jih izvaja država, vključujejo podjetja, nevladne organizacije in drugi nevladni akterji, ki s tem pripomorejo k trajnemu doseganju razvojnih rezultatov. Slovenija mora ostati zavezana obljubam in odgovornostim, ki jih je kot članica EU sprejela do DVR, ter napredovati v gradnji svojega sistema MRS.

Slovenija kot tudi celotna evropska skupnost kljub morebitni gospodarski krizi, ki je že in bo verjetno tudi v prihodnjih letih prizadela slovensko gospodarstvo, ne sme odstopiti od dodeljevanja URP, saj bi se ob prekinitvi dotoka URP razkorak med razvitim in nerazvitim svetom samo povečeval in utegnil še bolj ogroziti celotno svetovno gospodarstvo. Globalna svetovna kriza je posledica pretirane liberalizacije finančnega trga, želje po dobičku in prevelikega vlaganju zgolj v razvite države. Po mojem mnenju je URP lahko ena od poti, ki s spodbujanjem k solidarnosti in pravičnemu razvoju nakazuje drugačen način gospodarskega razvoja v prihodnje. Prepričana sem, da se mora tudi sistem MRS še bolj razviti in v svoje delovanje vključiti vsa področja družbe, predvsem pa si prizadevati za skladnost razvojnih ciljev s področji vseh ostalih politik.

LITERATURA IN VIRI

1. Africa and the Millennium Development Goals, 2007, 4 strani, United Nations 2007. Najdeno 22. 11. 2008 na spletnem naslovu <http://unstats.un.org/unsd/mdg/default.aspx>
2. Bučar M. & Udovič B., (2007). Oblikovanje strategije mednarodnega razvojnega sodelovanja Slovenije ob upoštevanju načel EU, *Teorija in praksa*, XLIV/44, (6), 820-1024.
3. Kampuš A. (2008). *Proti učinkovitejši delitvi dela v evropskem razvojnem sodelovanju: izzivi in priložnosti novih držav članic evropske unije – primer Republike Slovenije*. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede. Najdeno 15. 11. 2008 na spletnem naslovu <http://dk.fdv.uni-lj.si/diplomska/pdfs/Kampus-Anja.PDF>
4. Laporšek S. (2008). Mednarodno razvojno sodelovanje Republike Slovenije kot instrument njene zunanje politike. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede. Najdeno 19. 10. 2008 na spletnem naslovu <http://dk.fdv.uni-lj.si/diplomska/pdfs/Laporsek-Suzana.PDF>
5. Lizbonska pogodba. Najdeno 13. 3. 2009 na spletnem naslovu <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/22-cg14.sl07.doc>
6. Šetinc M. M., Novak A., Kajzer T. & Miklavčič J. (2005). *Mednarodno razvojno sodelovanje in humanitarna pomoč Republike Slovenije 2002 – 2004*. Ljubljana: Ministrstvo za zunanje zadeve. Najdeno 18. 9. 2008 na spletnem naslovu http://www.mzz.gov.si/fileadmin/pageuploads/dokumenti/mednarodno_humanitarno_sodelovanje.pdf
7. Mavko Mitja (2006). *Uradna razvojna pomoč in Slovenija*. Magistrsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
8. Mešič A. (2007). *Razvojna politika novih držav članic evropske unije (EU-10) – dolžnost vs. Zmožnost. Primerjava Republike Slovenije in Estonije*. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede. Najdeno 18. 11. 2008 na spletnem naslovu <http://dk.fdv.uni-lj.si/diplomska/pdfs/Mesic-Anja.PDF>
9. Ministrstvo za finance, mednarodno sodelovanje. Najdeno 31. 12. 2007 na spletnem naslovu http://www.mf.gov.si/slov/medn_fin/oecd.htm
10. Ministrstvo za zunanje zadeve. (2005). Mednarodno razvojno sodelovanje Republike Slovenije v letih 2002 – 2004. Najdeno 18. 9. 2008 na spletnem naslovu http://www.mzz.gov.si/si/zunanja_politika/mednarodno_razvojno_sodelovanje_in_humanitarna_pomoc/mednarodna_razvojna_pomoc_slovenije/
11. Ministrstvo za zunanje zadeve. Poročilo o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči Republike Slovenije za leto 2006. Najdeno 26. 9. 2008 na spletnem naslovu http://www.mzz.gov.si/fileadmin/pageuploads/Zunanja_politika/RA/Porocilo_MRS_2006.pdf
12. Ministrstvo za zunanje zadeve, Mednarodno razvojno sodelovanje in humanitarna pomoč. Najdeno 26. 9. 2008 na spletnem naslovu
13. http://www.mzz.gov.si/si/zunanja_politika/mednarodno_razvojno_sodelovanje_in_humanitarna_pomoc/
14. Mrak M. (2002) *Mednarodne finance*. 1. tatis. Ljubljana: GV Založba.
15. Mrak M. (2008, 5. junij). Mednarodno razvojno sodelovanje Slovenije: Vlada ignorira stališča strokovnega sveta. *Delo*, str. 5.

16. Mrak M., Bučar M. & Kamnar H. (2007). Mednarodno razvojno sodelovanje Republike Slovenije. *IB Revija, XLI, (3-4), 50 – 67.*
17. The OECD. (2008). Najdeno 27. 1. 2009 na spletnem naslovu <http://www.oecd.org/dataoecd/15/33/34011915.pdf>
18. Organizacija združenih narodov. Najdeno 19. 1. 2009 na spletnem naslovu
19. <http://nato.gov.si/slo/slovenija-nato/nacionalna-varnost/mednarodne-organizacije/ozn/>
20. Pliberšek E. (2007). *Načela sodelovanja, skladnosti in koordinacije v mednarodnem razvojnem sodelovanju evropske unije ter v slovenski razvojni politiki.* Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede. Najdeno 15. 11. 2008 na spletnem naslovu <http://dk.fdv.uni-lj.si/diplomska/pdfs/Plibersek-Eva.PDF>
21. Pogodba iz Nice. (2001). Najdeno 19. 1. 2009 na spletnem naslovu http://www.svez.gov.si/fileadmin/svez.gov.si/pageuploads/docs/primarna_zakonodaja/PZ_XVIII_-_SL.doc
22. Pogodba o evropski uniji. Najdeno 13. 2. 2009 na spletnem naslovu http://www.svez.gov.si/fileadmin/svez.gov.si/pageuploads/docs/primarna_zakonodaja/PZ_XVI_-_SL.doc
23. *Resolucija o mednarodnem razvojnem sodelovanju Republike Slovenije za obdobje do leta 2015*, državni zbor RS (11. julij 2008). Najdeno 2. 9. 2008 na spletnem naslovu <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200873&stevilka=3199>
24. Starc Žagar A. (2008). *Slovenija in države v razvoju: mednarodno razvojno sodelovanje Slovenije z Afriko.* Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede. Najdeno 19. 10. 2008 na spletnem naslovu <http://dk.fdv.uni-lj.si/diplomska/pdfs/starc-zagar-ana.pdf>
25. Zakon o mednarodnem razvojnem sodelovanju Republike Slovenije. (2006). *Uradni list RS.* (Št. 70/2006, 6. julij 2006). Najdeno 20. 10. 2008 na spletnem naslovu <http://www.uradni-list.si/1/content?id=74233>
26. Wikipedia, Razvojni cilji novega tisočletja. Najdeno 5.12. 2008 na spletnem naslovu http://sl.wikipedia.org/wiki/Razvojni_cilji_novega_tiso%C4%8Dletja